

Nicolaus Schütze Magnus Völger

Disputatio inauguralis De Competentia Iudicis

Rostochii: Kilius, 1636

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn731649230>

Druck Freier Zugang

Beständigkeit des Richters

N. Schütz (M. Völger) ^{Vert.} /c
R. U. von 1636

6

Disputatio inauguralis
DE
COMPETEN-
TIA JUDICIS.

Quam
D. T. O. M. A.

Ex
Decreto & consensu Nobilissimi & Amplissimi
Jureconsultorum Ordinis in celeberrima

ROSTOCHIENSIS Academia

PRESIDE

Viro Amplissimo & Excellentissimo

DN. NICOLAO SCHUTTEN,

J.U.D. Codicis Prof. publ. & Facultatis Juridicæ

p. t. Vicedecano spectabili

*Pro summis in ueroq. jure honoribus ac Privilegijs
consequendis*

Publico examini in Auditorio majori subjicit

MAGNUS Bölger / Hannoveranus,

Ad diem mensis Decembris

horis ante ac postmeridianis.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Academ. Typographi.

M. DC. XX XVI

1636

Disputatio inauguralis
DE
COMPETENTIA
IUDICIS.

D. T. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

Dr. med. & chirurg. Nobiliss. & Ampliss.
H. C. O. M. A.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ.

Ria potissimum requiri deprehendimus, ut sententia robore suo subnixa à periculo nullitatis existat immunis, I. Ut à competente iudice sit lata t. *C. si à non comp. jud.* II Ut debito ac solemnì modo in negotio processum sit l. 4. *C. de sent. & interloc.* III Ut actis, & probatis conveniens nec absona lata fuerit sententia l. 6. §. 1. ff. *de offic. Præs. l. fin. C. de fideic. libert.* Ex his de primo seu de competentia iudicis omnium primo etiam & maxime quæri solet, ut quæ toti iudicio tanquam basis, ac fundamentum præcipuum subternitur, quâq; sublata cætera omnia, ut ut rectè se habere dignoscantur, corrumpere ac irrita cõstitui necessum est per all. à Gail. 1. *observ. 24. n. 8. & seqq.* Cujus tamen, cum pro varietate rerum ac personarum incidentium variè ac diversimodè se quoq; habeat, eadem ubivis nec cuivis obvia ratio est, maximoq; inde cõflictu in iudiciis questionem sæpe competentia, utpote magni rem præjudicii, cernimus agitari. Operæ pretium itaq; forarari sumus, paucis modo quid jure de eâ constitutum habeatur, usq; receptum sit, dispicere. Adsit ille, ejus sine numine nihil est in homine.

THESIS I.

Homonym.
Vocis Com-
petent.

Voc. Judi-
cis.

Definitio.

Genus.

Competentie vox usurpatur hic pro congruentia siue convenientiâ quâdam *fac. l. i. C. de iurisd. eodemq;* significandi modo competens forum, competens tribunal, competes iudex, competens poena, competens reinedium, solet dici. Diverſa paulum ratione dicitur beneficium competen-
tia habere, qui in id quod facere potest, condemnatur.

2. **Judicis** acceptio pro jus dicente, unde & nomen habet *c. forus ext. de V. S.* in proparulo est. Strictius accipitur pro iudice pedaneo siue dato *r. C. de pedam. judic. & passim*, qui non tam jus dicere quam judicare dicitur *r. C. ne quis in sua caus. jus dic. vel judic. ubi Cujas. in parat.* Per translationem accommodatur ad cujusvis negotij seu causæ disceptatorem. Priorem significationem instituto retinemus.

3. Definimus quod sit **justa & ordinata judicis habitudo**, quâ illi in causâ & lite propositâ statuendi jus est, atq; potestas.

4. Generis loco est **habitudo**, quâ translatione factâ ab apta corporis dispositione ad aliarum rerum ordinatam constitutionem, denotatur congruentia illa seuabilitas, quæ in iudice, quoad causam judicandam ac decidendam, est, quæq; oritur ex mutuo respectu, qui est inter personas ac res in iudicium deductas, interq; iudicem, & ex legibus moribusq; quib. probatur, ceu fundamento, exsurgit. Hinc circumscribitur, quod sit **justa & ordinata**, eoq; simul omnes causæ competentie constitutive jure probatæ innuuntur.

5. In iudice inest formaliter & activè habitudo seu competentia isthæ, qui & inde potissima pars, fundamentum, dux & Imperator judicij appellatur *Bald. ad rub. C. si á non comp. jud.* undeq; competentie considerationem ratione ejus

jus potissimum instituiamus; licet personarum rerumq; , & causæ seu litis propositæ, in quibus objectivè magis competentia occupata est, nulla non ratio quoq; sit habenda.

6. Sequentia in definitione verba continent differentiam specificam, quâ restringitur habitudo illa, & contrahitur ad certam speciem. Nimirum hoc habitudinis genere id habet iudex, quod exercitium jurisdictionis & imperij quoad causam præsentem ei competit, quodq; pro re natâ omnia quæ ad vastissimum jus dicentis officium pertinent, cognoscendo, vel decidendo, vel decernendo exequendo ve expedire potest.

Diff. specifica.

7. Oritur competentia hæc duplici fonte, ex jure nim. vel communi, quod generaliter & κοινῶς constitutum est, quoq; omnes utuntur; vel ex singulari, quod constitutum est seorsum, & separatim, quodq; , cum varios habeat effectus, benefaciendi, juvandi, eximendi, aliis etiam appellationib; nuncupari solet, veluti exemptio, privilegium, beneficium.

Compet. vel est ex jure comm. vel ex jure singulari.

8. Ex communi quando exsurgit jure duplicis etiam generis causas habet; quædam enim per se eam inducunt, & faciunt, ut ex iis competens iudex fiat, & forum quis ab initio quasi sortiatur; Quædam magis per accidens, ex quibus in competens iudex fit competens *Bach. de act. disp. 1. th. 23.*

Competentia ex jure comm. cause al. per se, al. per accid.

9. Prioris generis causæ quatuor existunt; domicilium, situs rei, contractus & delictum. De quibus ordine primo loco videndum.

Caus. comp. ex jure comm. per se quatuor.

10. Est autem Domicilium aliud Commune, aliud privatum. Commune dicitur Roma, quæ inde domicilium orbis terrarum à *Cornel. Nep. in vita T. Pompeji. Attici* vocatur; & à *Modestino* communis omnium patria in l. 6. §. 1. ff. de excus. tur. l. 33. ff. ad municip. ubi conveniendi etiam provinciales potestas fuit, si non esset jus revocandi domum l. 8. §. 1. ff. ex quib. caus. major.

Domicil. aliud Commune.

11. Hodie representari eam per aulam & curiam Imperialem volunt, ita ut forum ibi omnes subiecti Imperio forent possint, si reperiantur ibidem *Sichard. ad l. 2 C. de iurisdic. n. 10* nec ex alia necessaria causa, veluti testimonii dicendi, aut alterius muneris gratia illic hæreant *Hillig. D. E. l. 17. c. 13. lit. a. not.* Quo tamen casu ad cautionem de respondendo & sistendo in foro suo, conventum teneri dicendum videtur *§. l. 2 v. 6 de iudic. Hillig. d. l.*

Al. privatum; quod vel natura le.

12. Privatum domicilium aliud est naturale seu originis; aliud accidentale. Naturale est, quod quis ex causa originis constitutum habet v. gr. filius ratione originis paternæ: sequitur enim originem patris *l. 6. §. 1. ff. ad municip. l. 3. C. de municip. & ibi Cujac.* tam adoptivi quam naturalis *l. 15. §. fin. ff. d. t. l. 7. C. de adopt. non matris; nisi privilegio aliquo materna origo censeatur, aut originem aliam non habeat, ut vulgo quæsitus l. 1. §. 2 ff. d. t. Manumissi item eorumq; filii sequuntur originem patroni manumittentis *l. 6. §. ult. ff. ad municip. & si quis à pluribus fuerit manumissus, omnium patronorum sequitur originem l. 7 d. t.**

13. Spectatur hoc domicilium maxime quoad munera & honores seu onera personalia *l. 17. §. 4 d. t. l. 14. §. 3. ff. de mun. & honor. eoq; respectu dicitur immutabile, ut nec renunciatione, nec translatione mutetur l. 6. pr. d. t. l. 4. C. de municip.* Adoptionis tamen origo tollitur emancipatione *l. 16 ad municip. ut & naturalis origo per Senatoriam dignitatem quantum ad munera l. 23. pr. d. t.*

15. In foro constituendo, subeundaq; iurisdictione vix est, ut attendatur, nisi quis repertus ibidem fuerit *Gail. 2. obs. 36. n. 11.* Imò notoria Germaniæ consuetudine hodie aliter omnino se habet, & effectus domicilij naturalis generaliter sublatus, ut notat *Gail. d. l. n. 7.* ita ut originarius aliò transferens domicilium nō solum quoad iurisdictionem, sed munera etiam (salvo jure decimæ der nachsteuer oder Abzugs plurib. locis recepto) atq; honores origini eximatur, & privilegia ac jura civitatis originariæ perdat. Caterum domicilium

cili in aliquem in loco originis habere & adhuc rectè for-
sitan præsumitur, adeoq; convento itidem, si dicat se alibi
habere, probandi onus incumbet *arg. l. 22. ff. de probat. Zan-
ger. de except p 2. c. 1 n. 5.*

15. **Accidentale** domicilium vocant, quod ex af-
funtione, & proprio facto comparatur. Estq; aliud **necef-
sarium**, ut relegati, qui in loco, in quem relegatus est, inte-
rim necessarium habet domicilium *l. 21. §. 3. ad municip.*
quamvis & in loco, unde arcetur, id retinere possit *l. 27. §.
fin. d. t.*

*Vel acciden-
tale; quod
iterum vel
necessarium.*

16. Aliud **voluntarium**, quod animi destinatione, &
re ac facto constituitur. Duo nimirum ad constitutionem
hujus domicilij junctim requiruntur, factum habitationis,
& animus consistendi. Nec n. nuda contestatione transfer-
tur domicilium *l. 20. d. t.* nec sola domus possessio domicili-
um facit *l. 17. §. 3 d. t.*

*Vel volun-
tarium.*

17. De animo verò cum directò constare non possit ideò
externo aliquo **actu** opus est, unde **conjectura domici-
lij constituti** capiatur; Qui vel est expressa contestatio,
& professio de summa suarum rerum alicubi constituendâ;
ubi concurrente hoc modo cum habitatione apertâ volun-
tate dubium nullum est, quin constitutum domicilium cen-
seri debeat: Vel est alius aliquis actus, unde per indirectum
saltem colligere licet, velle quenquam consistere in illo lo-
co, domiciliumq; designare.

*Voluntar &
vel expressa
contestatio
constituitur*

18. Tales à Dd. ex jure plures traduntur. Præcipuus
fuit apud Romanos **laris constitutio**. domicilium enim
singulos habere non ambigitur, inquiunt *Imp. Diocl. & Mar-
xim. in l. 7. C. de incol.* ubi quisq; larem constituit i. e. DEos
habuit domesticos & familiares. Quod cum ferè fieret, ubi
quis locum & ignem habebat *da einer eigenen Feuer/Nauch/vnd
siecht hieselte/hinc factum;* ut laris constitutio pro ipsa domi-
cili erectione usurpata fuerit.

*Vel tacitè
ex cert. ac-
tib, consti-
tutum in-
telligitur.
Ut sunt la-
ris consti-
tutio.*

19. Talis quoq; actus perhibetur esse, cum quis ma-
jorem

*Translatio
majoris
part. bon.
in aliq. lo-
cum.*

jorem rerum suarum partem in aliquem locum transfert *l. 2. C. ut Senat. vel clariss. instruendo* & ibidem aliquo modo, & parando, quæ ad possessionem exercendam necessaria sunt *l. 6. §. 2. ad municip. Zang. d. l. n. 10. 11.* Vocatur inde domicilium bonorum-

*Affid. &
freq. con-
versatio*

20. Nec non, cum quis assidue & frequenter in aliquo loco agit & conversatur, in eo foro, & locis communibus utitur, emit, contrahit, festos dies celebrat *d. l. 2. C. ub. senat. vel clar. l. 27 § 1. ff. d. t.* Ubi tamen necesse est aliquod temporis spatium accedat, quod Dd. communiter ex *l. 2. C. de incol. cum gloss. ad illam l.* decennio determinant. Rectius permittitur arbitrio judicis, qui pro ratione loci & personarum domicilium contractum, vel non contractum arbitrari poterit *Menoch. de arb. jud. quest. l. 1. §. 86. n. 16.*

*Studiosus
quando do-
micil. con-
trax. con-
versatur*

21. Nam & præsumtio hæc ex lapsu decennii desumpta potest alia fortiori elidi. Ut si castri præfectus, aut qui Principi à consiliis est, fortè per decennium aut longius tempus aliquo in loco commoretur, non continuo domicilium contraxisse dicendus erit. Ratione enim officii id magis fecisse quam habitationis causa, sui; ad locum domicilii reversurus creditur, maxime si alibi bona immobilia possideat & instructus sit *Coler. de process. execut. p. 26. l. n. 34.*

*Morib. qn.
contract.
domicil.
sensetur.*

22. Idem est in studiose, qui non tantum intra decennium in dubio studiorum causa in Academia commorari creditur, sed & hoc tempore elapso, quando eum aliâ quâ studiorum causa ibidem hæere non probatur. Secus tamen est, si sedes sibi fixas eo in loco constituerit *l. 2. C. de incol. puta uxore ductâ, & familiâ constitutâ.* Ut & si Castellanus aut Consiliarius Principis bona, quæ alibi possident, venderint, & in locum, ubi castro præsent aut à Consiliis Principi, cum familiâ demigrarint *Zang. d. l. n. 20.*

23. In Germaniæ Civitatibus quamplurimis censetur, ex consuetudine vel statuto domicilium post annum contrahit, nec permittitur, peregrinum diutius anno ibidem com-

commorari, si civitatis iuribus se subicere nolit *Gail. 2. obs.*
35. n. 8.

24. Plures actus contracti domicilij conjecturam præbentes referuntur ab aliis; ut est, impetratio juris civitatis des Virgerrechtes/modò habitatio eodem etiam confecatur *Zang. d. l. n. 21*; beneficii Ecclesiastici residentiam requirentis acquisitio *c. 29. ext. de rescript. Zang. d. l. n. 22*. Matrimonium respectu mulierum. Eis enim forum & domicilium ex persona mariti statuitur *l. ult. C. de incol. l. 13. C. de dignit.* Quod & viduæ retinent *l. 22. §. 2. ff. ad municip.* etiam si plura maritus domicilia habuerit; Nisi fortè mortuo eo in unum ex pluribus v.g. in locum dotalitij concedant, & ibi suarum rerum constitutionem faciant; quo casu in eo solo fortiuntur forum, *Zang. d. l. n. 37*. Et si qui sunt alij.

Alia conject. contracti domicilij.

25. An vero pluribus in locis domicilium haberi possit si ex æquo quis in pluribus locis negotietur aut æqualiter utrobique se instruat, dubium olim fuit. Labéo talem nusquam domicilium habere dixit; Paulus utrobique *l. 5. ff. ad municip.* Quod sequitur *Ulp. l. 6. §. 2. eod.* quamvis difficile sit ut pluribus locis ex æquo se quis instruat *l. 27. §. 2. d. t. c. 2. de sepult. in 6.*

2

26. De vagabundo pertinet huc, quod cum incertum domicilium habeat, vel potius nullum, secundum illud, nusquam est, qui ubique est; ne tamen sit occasio quâ sui conveniendi copiam omnino subtrahere possit, ubicunque reperitur, ibi constitutionem suarum rerum fecisse censetur hactenus, ut ibi conveniri & exigi possit *fac. l. 1. C. ub. qui de curial. vel cohort. cond.* maximè si res paratam executionem habeat *Coler. d. l. n. 78. cum seqq.* Quin & in Camera, tanquâ superiori omnium foro, talem conveniri posse testatur *Gail. 1. obs. 1. n. 33 34.*

Vagabundus domicilij.

27. Deniq; iste competentie inducendæ per domiciliū modus est generalis, & concurrit cum quolibet alio sive rei situatæ sive delicti, sive contractus foro *l. 19 §. fin. ff. de judic.*

Modus sort. for. rat. domicil. est generalis.

B

l. 2. C. ub. in rem act. Spectato nimirum domicilio non tantum, quod tempore movendæ actionis, sed etiam quod tempore contractus habuit reus *l. 2. C. de jurisdict.* si non forte causa rationem habere convenit, ex qua contigit domicilium mutari *arg. l. pen. ff. de jurisdict. Bach. ad Treutl. v. 1. d. 3. th. 8. lit. d.* Sed & arguuntur subditi ex causa domicilij habitationis *gloss in lem un. vers. eisdem. verb. subditos de for. comp. Gail. de pignor. c. 15. n. 7.* Quod secus in alijs, ex quib. constituitur competentia non subiectio.

*Forum ex
situ rei.*

28. Altera causa competentia per se est situs rei in iudicium deductæ Ubi enim res, de qua contenditur constituta est, ibi actio in rem intentari potest *l. 1. 2. C. ub. act. in rem c. ult. ext. de foro comp.* etiam si reus ibidem non reperiatur *Zang. d. l. n. 100. & seqq.* Non quidem, quod præcise in loco sitæ conveniendus sit, nec in loco domicilij ulla super proprietate possessioneve actio moveri possit, sed locus rei sitæ proprius est, & specialis in quo præter locum domicilij, tanquam omnium actionum instituendarum communem, controversia super re mota ventilari potest *l. ult. C. ub. act. in rem Gohaus. p. 2. per. Acad. q. 4.* Dico autem actiones in rem intentari in loco, ubi res sita. Personales enim actiones, etiam illæ, quibus ad rem agitur, puta, ut res tradatur, locum domicilij vel contractus sibi potius despondent *Zang. d. l. n. 94. Matth. Steph. l. 1. de jurisd. c. 31. n. 18.*

*Rei appel.
quæ hic be-
min.*

29. Appellatione rei venit hic res corporalis & incorporalis, ut servitus *Hillig. D. E. lib. 17. c. 17. lit. 6.* profana & Ecclesiastica *Myns. 4. obs. 95.* mobilis item aut se movens, quæ ibi, ubi extat, petenda est & vindicanda *l. 38. ff. de judic.* Spectatur hic enim ubiq; res, nec persona nisi propter rem. Quam Azonis sententiam veriore usq; forensi receptam testantur *Sichard. ad l. ult. C. ub. in rem. n. 3. Matth. Steph. 1. de jurisdict. 31. n. 15.*

30. Cumq; in ferum etiam numero fide commissæ & legata collocentur, ac pro ijs tam reales quam personales actiones

ctiones competant *l. 1. C. comm. de legat.* Personalibus qui-
 dem actionibus heredes conveniendi, ubi habent domicilia,
 realibus etiam, ubi res existunt relictæ *Wesemb. in par. C. ubi
 fideic. pet.* adeoq; cum legata vel fideicommissa & in loco
 ubi relictæ est hereditas *d. l. un. C. ubi fid. pet.* aut ubi major e-
 jus pars existit *l. 50. pr. ff. de judic. inq;* loco existentia *l. 38
 l. 52. §. 3. d. r.* vel etiam ubi domicilium heres habet *d. l. 50. §.
 fin.* peti posse dicuntur, existimari potest, servata actionum
 distinctione, id accipiendum esse, quemadmodum ita *Vultei
 ad d. l. un. C. ubi fideic. pet.* sentire refert *Hillig d. l. c. 15. lit. b.*
 præstatione & exhibitione rei relictæ ibi maximè faciendâ,
 ubi testatorem præstari voluisse aut sensisse probari potest
d. l. 50. pr. l. 47. pr. & §. 1. de legat. 1. Id quod vel ex genere re-
 licti, veluti, si testatæ frumentariæ (quæ erant fragmenta ligni
 vel plumbi certâ notâ insignita, quib. exhibitis frumentum
 à Principe dabatur, & Romæ solum sumebantur à Præfecto
 annonæ *Nov 88. c. 2. Donell. 17. comm. 15.*) fuerint legata *d.
 l. 52. §. 1.* vel aliunde conjicere licebit, si quid sit, unde testa-
 toris voluntas probabiliter colligi possit *d. l. §. 2.* Quo ces-
 sante, ibi regulariter præstanda res est, ubi relictæ est, & existit;
 siquidem species certa legata *d. l. 47. pr. & §. 1.* si non certa,
 species legata vel ea dolo hæredis translata, ibi, ubi petitur
d. l. 47. & l. 8. ff. 3 de judic.

31. Actiones porrò, quæ partim in rem sunt, partim in
 personam, ex situ quoq; rei sortiuntur judicem competentem;
 ut sunt judicia fam: eriscundæ, comm. dividundo, & fini-
 tium regundorum. Jure enim quodam domini intentantur,
 & rebus dicuntur constare *l. 22. §. 4. ff. fam. erisc.* quatenus
 divisio ac separatio communionis petitur, & suam quisq;
 pro indiviso partem vindicat *Bach. ad Tr. v. 1. d. 19. th. 1. lit.
 b.* Quoad competentiam itaq; judicis rectè in loco, ubi res,
 quæ dividi petitur, collocata est, intentio fundata censetur
Zang. d. l. n. 103.

Forum in
 act. mixta.

B 2

32. Idemq;

32. Idemq; in hereditatis petitione, quæ & ipsa mixtæ actionis naturam habere dignoscitur *l. 7. C. de heredit. pet.* usufruari tradit ex *Vultej ad l. un. C. ub. de hered. ag. Hillig. d. l. c. 17. lit. n. in fin.* duoq; in ea ceu in alijs actionib. realibus sortiendi fori loca esse, domicilii scilicet, tanquam locum communem, & rei sitæ, tanquam proprium *d. l. un. C. ub. de hered.* Missio autem in possessionem realis h. e. ipsa executio petenda eo loco, ubi res sunt sitæ *d. l. un. pr. & ibid. Wesf. in par. & Oecon.*

*Forum in
act. in rem
scriptis,*

33. In rem scriptæ actiones, ut noxalis, & quod metus causa, licet actionum in rem naturam videantur hæcenus habere, quatenus possidentem sequuntur, eiq; adherent *l. 1. §. 12. ff. si quadrup. paup. sec. dic. l. 7. de noxal. act. l. 9. §. fin. ff. quod met. caus.* Quia tamen id fit delicti potius & lucris ratione, quod quis non restituendo rem, vel non dedendo noxæ captare præsumitur, & etiam harum actionum causa unica existit obligatio, uti personalium *Sudh dissert. ad inst. 18. th. 10.* ideo majorem cum personalibus censetur habere afinityatem, adeoq; secundum earum naturam non expositum rei metu extortæ, aut dedendæ noxæ, sed domicilii potius ratione aut delicti forum sortientur *Zang. d. l. num. 106. & seqq.*

*Ubi caus.
status agi
oporteat,*

34. Præjudiciales quoq; actiones de statu in rem esse videntur *§. 13. inst. de act.* cum non ex conventionem descendant aut delicto, sed assertionem potius contineant, aut vindicationem juris in persona, quæ tanquam res in iudicium deducitur *Bach. ad Tr. v. 2. d. 26. th. 4. lit. a. Riem. dec. 13. q. 3.* Quatenus ergo personam, ræquam rem actoris, perpetuo sequuntur, eatenus de ijs quoad forum, tanquam realibus, quibusdam actionibus, statui posse videtur. Utiq; si servus in libertatem provocet, in foro eius qui se dominum dicit, causam status agi oportet *l. 4. C. ub. caus. stat. sin. liber in servitute trahatur, in foro suo idoneo conveniendus, cum & in status questione actor forum rei sequi debeat l. 3. C. d. r. nisi reum fugitivum esse, & mala fide in libertatis umbra morari*

rari probetur, quo casu ad locum, unde fugi, est remittendus *l. 1. C. d. s.*

35. Remedia possessoria quod attinet, siquidem adversus quosvis possessores vel detentatores competant, & in hoc qualitatē habeant actionibus realibus similem, forum etiam exemplo realium nanciscuntur ex situ rei, de cuius possessione vel quasi disceptatur, estq; possessio postulanda, ubi possessio turbata existit *l. un. C. ub. de poss. ag.* Quæ verò obligationem secum ducunt, veluti ex delicto, personalium in hoc naturam sequuntur, & inde adversus quemvis possessorem non dantur, ut est interdictum, Unde vi *l. 7. ff. de vi & vi arm. Vid. Riem dec. 14. q. 5.*

Ubi de possessione agatur.

36. Sequitur tertia competentia inducenda per se causa, quæ est contractus. Ex eo enim quod quis in aliquo loco contraxit, facta præsumptio de consensu in illius loci iudicem q. interposito, cōpetentia fundatur, adeoq; contrahens coram loci contractus iudice forum sortitur legitimum *c. ult. extr. de for. comp.*

Forum ex contractu.

37. Quod præcedit, si per se quis, si per institores, quos nunc Factorē si vocant, contraxerit *l. 19. §. 3. ff. de jud.* & si verè si q. contractum sit *l. 1. C. ub. de rat. loc. l. 45. ff. d. t.* Idemq; est, si pro distractu si rescissione seu resolutione contractus agatur *l. 14. §. fin. C. de non num. pec.* cum distractus iudicetur secundum naturam, ac qualitatē contractuum *Eberh. in Top. loc. à contr. ad distr. n. 3.* Omni poq; appellatione contractus quæcunq; obligatio, etiam ex delicto veniens, privato tamen, hic comprehenditur *l. 20. ff. de judic. Donell 17. comm 14.*

38. Quod si quis in certo loco solvere promisit, illic quoq; contraxisse videtur *l. 1. ff. de O. & A. & rectè convenitur ibidem l. 122. pr ff. de V. O.* siq; promissioni illi non satisfactum, conveniri arbitraria actione etiam alibi potest *l. 1. ff. quod cer. loc. l. un. C. ub. conv. qui cer. loc. §. 33. inst. de act. non tamen coram alio quam iudice competente l. 19. §. ult. ff. de judic. Bach. vol. 1, ad Tr. d. 23. th. 3. in fin. Hackelm. quill. d. 4. th. 27, lit. c.*

Ubi conveniatur qui cer. loc. dar. promiss.

Ubi qui
plur. loc. &
dar. pro-
mis.

39. In pluribus locis si quis dare promiserit, refert, utrum copulativè an disjunctivè promissum sit. Priori casu proportionaliter in omnibus locis expressis *l. 2. §. 4. ff. quod corr. loc.* posteriori in totam summam in omnibus rectè convenitur, cum in omnibus videatur contraxisse *d. l. 21.* eritq; petitoris electio, ubi petat *d. l. 2. §. 3. Zang. d. l. n. 58. seqq.* Quod si, ubicunq; fuerit inventus, solvere promiserit, ubicunq; deprehensus fuerit, poterit conveniri, cum in eum locum voluntate sua solutionem contulerit, & contraxerit *Gail. 2. obs. 36. in fin. Zang. d. l. n. 62.*

Locus con-
tractus quis
hic?

40. Locus ergo contractus intelligitur hic, ubi dari vel solvi promissum est, licet alio in loco sit celebratus contractus *l. 3. ff. de reb. aut. jud. poss. l. 21 de O. & A.* vel, si nihil expressè dictum, ubi negotium gestum est & contractum *d. l. 3. & l. 19. §. 1. de judic.* non etiam ubi confirmatio supervenit, cum ea nihil novi addat, sed quod ante est, corroboret *Gail. 2. obs. 1. n. 4.* nec ubi instrumentum scriptum contractus probandi causa fac. *l. 38. ff. de O & A.* secus si in scriptis contractum fieri placuerit. *fac. l. 17. C. de fid. instrum. Zang. d. l. n. 44.*

Qu. locus
contractus
for. tribuat

41. Hoc tamen, quod dictum, locum contractus tribuere forum, intelligendum est procedere, si promissor seu debitor in loco contractus velq; reperiatur. *6. §. 2. contrahentes de for. comp. in 6.* Præterea, si, dum transit viator, vel alius, equo fortè prætervectus, obiter quid emerit, non compellitur ibidem se defendere statim, quia cum eo quasi viatore contractum est, nec quotquot locis iter faciens delatus est, his omnibus rectè convenitur *d. l. 19. §. 2.* Nisi aliā mens contrahentium fuerit; ut si venditor spe pecuniæ præsentis vendiderit, & emtor non soluto pretio rem alienam domum auferre velit *arg. l. 25. d. 1.* Quo casu per arrestum quoq; , dum satisfaciāt, jūste detinetur *Cujac. 11. observ. 13. Zang. d. l. n. 50.*

Qu. absens
quis in loc.
con-
veniri pos-
sit.

42. Sed & est, ubi quis absens in loco contractus conveniri potest, ut si quis, ad se personaliter sistendum in casu

meræ

moræ obligavit wann sich ei ner zurleistung oder zum Einreten
 ten verschriben hat; quod obstagium vocant *l. 4. extr. de jurejur.*
 cujus usus politica Imperij constitutione anno 1577. t. 17. §.
 viii. vol. auch. improbat, licet adhuc in nonnullis Imperij
 partibus, ut Holsatia, usurpari, deprehendatur; Item, si de
 ratiociniis agatur, maxime publicis *l. 1. 2. C. ub. de ratiocin.*
 cum nec in publicis functionibus, & debitis liceat fori præ-
 scriptionem opponere *l. 1. 2. C. ub. quis de curial. sort.* Vel etiã
 si quis juramento quid dare vel respondere in judicio pro-
 miserit *arg. auth. & qui. C. de bon. aut. ind. poss. Steph. d. l. c.*
29. n. 40. Cujus vigore Studiosum à Rectore ad responden-
 dum creditoribus citatum, ubicunq; locorum degat, teneri
 notat *Steph. d. l. n. 34.*

43. Peculiari ratione venientes ad nundinas majores
 de debitis alio quam nundinarum tempore eo in loco cõ-
 tractis conveniri, & arrestari non possunt *l. un. C. de nund.*
Wes. par ff. d. t. Nec dos in loco contractus, aut ubi instru-
 mentum dotis conscriptum exigitur à muliere, sed domici-
 lij mariti *l. 65. ff. de judic.* Et legati, qui cum alijs nonnullis
 veluti testimonij causa evocatis, aut reddendarum tutelæ ra-
 tionum causa alicubi commorantibus, jus revocandi domi-
 habent *l. 2. §. 3. ff. de jud.* de eo, quod ante legationem con-
 traxerunt inviti lite pulsari nequeunt, licet in locum contra-
 ctus fuerint delati *l. 2. §. 3. 4. 5. ff. d. t.* Vel, etiamsi id, quod in
 provinciã contraxere, in ipsa legatione simpliciter non adje-
 cto loco constituerint *l. 8. ff. d. t. Cuj. 13. obs. 17.* Planè, quod si-
 ne impedimento legationis præstari potest, ad id tenentur,
 ut si damni infecti *l. 18. §. 3. ff. eod.* aut legatorum nomine ca-
 vendum *l. 26. l. 27. d. t.* ipsiq; si agant, compelluntur se ad-
 versus omnes defendere, nisi suam persequantur injuriam,
 aut damnum quod nunc passi *d. l. 1. §. 5.*

44. Restat quarta competentie causa per se consti-
 tutiva, quæ est delictum, cujus appellatione crimen
 specialiter ita dictum, sive publicum *l. 17. §. 18. ff. de*
adil. edic. hic venit. Contrahitur autem eo forum in loco
 ubi

*Qu. in loco
 contract.
 non poss.
 agi.*

*Forum ex
 delicto.*

ubi commissum est delictum vel ubi inchoatum h. e. initium ejus factum, vel ubicunq; reperitur, qui reus crimini esse perhibetur *l. r. C. ub. de crimin.* etiamsi is nullatenus illi jurisdictioni sit suppositus *l. 3. ff. de offic. pres. Goh. p. 2. peric. Acad. q. 3.*

Locus deli-
cti proprius
ubi?

45. Maxime autem proprius & principalis delicti locus est, ubi crimen est perpetratum, in quo punicio præsertim in atrocioribus debet fieri; idq; propter exemplum *l. 28 § pen. ff. de pæn.* & ut quis, ubi injusticiam fecit, ibi pœnas etiam subeat delictorum *Nov. 8. c. 8. in fin.* Hinc licet judex domicilij per inquisitionem cōtra subditum de delicto extra territorium commissio procedere possit *arg. c. 24. ext. de accus.* ibidemq; reus conveniri *l. 2. C. ub. de crim.* & ubicunq; etiam reperitur delinquens, ut dictum, criminali possit lite pulsari, ad judicem tamen loci delicti commissi, factâ requisitione per literas, quas *ἀποδείξεις* vocant seu publicas *Goth. ad l. 15. §. 2. ff. de rejud.* si modò petens habet jurisdictionem ad pœnâ meritam infligendam, remittere de jure civili tenetur *l. 7. §. fin. ff. de accus. l. 7. ff. de cust. & exhib. reor. Nov. 134. c. 5.* sive cœptum judicium, sive non sit *l. 11. §. 1. d. t.* cum hoc remissionum jus speciali jure, & ratione sit introductum *Bach. ad Tr. v. i. d. 3. th. 8. lit. f.*

Remissio in
criminibus.

46. Quod hodie pro moderno Imperij statu & consuetudine talem necessitatem non habet, ubi plerumq; nocentes puniuntur in loco, in quo deprehensi fuerunt, & insuper in casibus, quibus remissio precario & jure amicitiae fit, remedium literarum Reversalium, ut vocant, introductum, quibus ne talis actus præjudicium remittenti pariat, & de gratificando in simili, caveri solet *Gail. l. 1. de P. P. obs. 16. num. 30. 31.*

Hodie non
est necessi-
tatis.

47. Non ergo ubi mandatum delictum, vel ubi ratum habitum tanquam de commissio quis conveniri potest *arg. l. 6. ff. de fideiuss. & ibi Bart.* nec ubi mors insecuta, qn. alius percussiois locus *arg. l. 15. §. 1. l. 21. ff. ad l. Aquil.* vel ubi tractatus & deliberatio super delicto alibi committendo in-

stis

stituta, cum multa in deliberationem veniant, quæ non perficiuntur *Giach. ad Clar. § fin. lit. a.*

48. Quod si testes coram iudice non suo falsum testimonium deposuerint, utrum ab eodem puniri possint, dubitatur? Et posse rescriptum est, omni etiam fori præscriptione submotâ *l. 14. C. de testib.* Quod intellige secundum formam jurisdictionis iudici illi competentis *l. 1. ff. ad l. Cornel. de fals.*

49. In via publica si commissum homicidium proponatur, vel in confinio duorum territoriorum, priori quidē casu coercitionem habebit is, ad quem regale viæ publicæ pertinet *Steph. d. l. c. 30. n. 44.* Posteriori, si non constet, ubi factum, rectissime sentire videntur, qui ad dominum utriusque confinis territorii cognitionem pertinere affirmant *arg. l. 30 §. 1. ff. de excus. tut. Bach. ad Tr. d. 19 v. i. th. 4.*

50. De officialibus etiam & ministris Principis aulicis quaesitum fuit, si in municipio Principi suo subiecto delinquant, utrum magistratui municipii illius competat iurisdictio in eos? Et non competere *Heig. 2. illustr. q. 25.* censet, etiam si magistratus, municipalis iurisdictionem titulo oneroso, & privative concessam habeat; cum sicut non in seipsum ita nec in ministros & familiam, quæ ipsius sequela est, quicquam Magistratui oppidano potestatis concessisse intelligatur. Quod tamen in nobilibus & vassallis extra familiam Principis constitutis minimè procedit; nisi contrarium consuetudine inductum monstretur *S. eph. l. 2. de iurisd. p. 2. c. 20. num. 101. & seqq.*

51. Hæc de causis competentiam per se iure communi inducentibus. Quæ ex accidenti forum & competentiam conciliant tres sunt potissimum, continentia nimirum seu connexitas causarum, conventio seu consensus litigantium, qui prorogatio dicitur & deniq; præventio.

52. Continentia causarum est quædam causarum coherentia, individuitas & affinitas, qua ita connexam rationem

Causa fori ex accidente si concilietur tres potiss.

Prima Continentia causarum

C

tionem habent, ut unum esse videantur, adeoque ne in diversis judiciis ex una causa quis litigare cogatur, & partes inutilibus sumptibus exhauriantur, tribuna'ia verò onerentur litibus, unâ eademq; tractatione, cognitione, & iudicio sunt expedienda *t. r. ff. de quib. reb. ad eund. iudic. eatur l. o. C. de iud.*

53. Ea oritur vel ex rebus, vel ex personis, vel ratione cœptæ litis institutive iudicij.

*Quæ oritur
1. ratione
rerum.*

*Quæ vel
consideratur
ratione
fius.*

54. Ex rebus oritur primo quidem, si res quæ petenda pluribus particularibus locis diffusa, unus tamen aliquis superioris iudicis iurisdictioni subiecta sint. Quo fit, ut coram illo omnium particularium territoriorum proximè superiore iudice, lis sit disceptanda, isq; competens iudex efficiatur. Dico proximè superiorem competentem effici; Nam si superior quidem aut supremus omnium reperitur, sit tamen alius superior etiam, & quidem proximè magis, eum adire oportebit, cum sit generale ex continentia causarum proximè superiorem adiri oportere, omniaq; gradatim fieri *Frid. de process. in Cam. extrah. l. 2. c. 3 n. 6.*

55. Idq; in tantum obtinet, tradente *Frid. d. l. n. 7.* ut procedat etiam quoad bona & res in terris Electorum beneficiū non appellandi habentium, sitas, tum quod istiusmodi privilegia, antiquam furi communi detrahentia, sint strictissime interpretanda; tum quod Principes isti nihilominus pro se Imperio & Camera Imperiali subsint, quæ proinde recte tanquam immediate superius iudicium possit adiri. Hinc ex capite talis concursus variarum iurisdictionum, quæ Camera Imperiali immediate subsunt, processus in Camera contra subditos etiam Brandenburgenses sese obtinuisse refert *Struckius disp. de Reg. th. 249.*

56. Quod si res in diversorum territoriis aut regnis constitutæ reperiantur non unum & eundem superiorem sed diversos recognoscenribus v.g. in terris Imperii, & regno Gallicæ; hic, quia non datur, in quo superior iurisdictione concurrat, separatim cuiusq; rei sita iudex adeundus est. Præsupponit enim continentia competentiam superioris generatim.

raliter fundatam; quæ quia hic deficit, ex necessitate continen-
tia est dividenda *Menech de arb. ind. quest. c. 3 1 n. 23.*

57. Deinde causatur continentia ex rebus, si res, quæ
petuntur, pro constitutione sua ita connexam rationem ha-
beant, ut individua sint aut censeantur, Idq; **vel ratione**
individuitatis ipsarum rerum, quæ à certam finitamq;
ac coherentem sui determinationem habent; quò pertinet
corpora *ἡνυμένεα, συνυμμένα & διασώτα* sive distantia ut
vocantur in l. 30. pr. ff. de usucap. Veluti tignum, navis, ædi-
ficiū, grex, centū nummi ratione unius continentis sum-
mæ; incorporales item res, ut servitutes illæ, quæ divisionem
quoad ipsum jus servitutis non recipiunt, ut viæ, itineris
aquæductus l. 17. ff. de servit. l. 2. §. 1. & 2. ff. de V. O. aliq;
jura individua; factaq; non nisi perfectâ sui consummatio-
ne formam habentia l. 30. §. 1 ff. ad l. Falcid. l. 72. de V. O.
Vel ratione **pertinentiæ**, quâ ita colligatione ac depu-
tatione coherent, ut sub una appellatione veniant aut ha-
beantur; quomodo pascua, prata, pertinentiæ fundi sunt l.
20. §. 7. ff. de instr. vel instruct. leg. horti contigui aut hor-
rea ædium l. 19. §. pen. & ult. de legat. 3 villæ, pagi, jurisdi-
ctio, castrî esse solent Guil. 2. obs. 62. Vel etiam **ex respec-**
ctu accessorii, quod ad suum principale accedit, nō tam
ratione destinationis, quā quod in suo principali subsistit;
quomodo fundus & ejus accessoria, fors & usuræ, causa
debitoris & fidejussoris, quoad fidejussor scil. retinet ratio-
nem accessorij, sese habent; Vel deniq; **ratione conse-**
quentiæ, qua ex positione & concessione antecedentis in-
telligitur concessum consequens, & vicissim ex concessione
consequentis antecedens; quem respectum habent haustus
aquæ & aditus atq; iter ad eum l. 3. §. 3 ff. de S. P. R. legatum a-
limentorum, & habitationis atq; vestitus l. 6. ff. de alim. leg.
Pro quibus omnibus propter connexitatem & coherentiam,
quam invicem habent, apud unum & eundem judicem ex-
periundum, nec poterit reus, ac si judicis super connexis,

*Vel ratione
connexita-
tis ipsarum
Quæ talia
vel ratione
individui-
tatis*

*Vel ratione
pertinentiæ*

*Vel accessoe-
rii*

*Vel conse-
quentiæ*

si diversi fori existant, non fundata jurisdictio sit, exceptio-
nem recte objicere, aut ad aliud forum pro parte causam re-
mittere postulare.

II. Ratione
personarum

58. Ratione personarum oritur continentia, si
plures in pari jure constituti, ita ut omnium unum & idem
jus sit, una & eadem causa & finis, unus atq; idem agendi
modus (unde litis consortes appellantur *l. C. de lit. consort.*)
diversis tamen jurisdictionibus subjecti sint, diversosq; im-
mediatos habeant judices. v.g. plures sint diversi fori tuto-
res, plures heredes, plures fidejussores. Hi, ne continentia &
connexitas causæ dividatur, coram uno eodemq; iudice, i-
psorum omnium proximè superiore, conveniendi sunt *l. 5. C. arbit. ut. l. 1. 2. ff. de quib. reb. ad eund. judic.* Mynf. *1. observ. 4.*
Æquè enim hic, ut in ea, quæ ex rebus est, continentia, pro-
ximè superior adeundus est, siue pro tempore in unius per-
sona illa jurisdictio unita sit *Frid. d. l. c. 4. n. 26.* siue quæ sui
origine & causa cohæret, divisa jam sit & separata *Frid. d. l. n. 4.* Nec refert etiam, unus pluresve ex reis mediâtè subjecti
sint Imperio, alter vel reliqui immediâtè; qua ratione sæpè
decernuntur processus & mandata contra Principes ipso-
rumq; vel cujus alterius subditos; qua de re plurib. videri
possunt *Mynf. & Frid. dd. ll.*

III. Ex ra-
tione co-
pta litis &
instituti
judicij.
Qualis est
in interven-
tione.

59. Cœptæ litis ac instituti judicij ratione
oritur continentia, quando per cohærentiam & connexita-
tem litis institutæ ac pendentis ea causatur, ob eamq; ad
diversos cognitores ac judices, distrahi prohibetur *l. 30. ff. de
judic.* Deprehenditurq; talis connexitas primo in inter-
ventione, ut vocant. Quando enim quis alterutrum li-
tigantium in agendo vel defendendo periclitari videns, ei-
dem pro juris sui, & causæ periclitantis defensione adhsit,
& contra alterum adjuvat, interveniens non potest forum
declinare, petendo se ad suum iudicem remitti; sed ubi judi-
cium per principalem inchoatum, ibi litem peragere tene-
tur *l. 49. ff. de judic. l. 1. C. ub. in rem act.* recusatione tamen
ei permissa, si justam ejus causam afferat *arg. l. 9. pr. de liber.
caus.*

caus. Gail. 1. observ. 71 n. 7. Hinc Clericus venditor ad assistendum emtori in iudicio interveniens, iudicem emtoris seculari sequi tenetur, ita monentibus *Myns. 5. obs. 14. Gail. 1. obs. 37 n. 7.*

60. Deinde in reconventionem talis quoque iudicii continentia est & connexitas, quæ is, qui non cogitur in aliquo loco iudicium pati, si ipse ibi agat, cogitur excipere actiones *l. 22. ff. de iudic. & eundem in intentata adversus semet lite habere iudicem, cuius in agendo ipse observare arbitrium non designatur l. 14. C. de sent. & interloc.* Hinc si Clericus agat coram iudice seculari, coram eodem vicissim conveniri in causa civili non prohibetur *Marant. p. 4. d. 6. n. 53. Myns. 2. obs. 67. n. 7.* Et Studiosus alium conveniens in alieno foro, in eodem reconveniri potest *arg. l. 2. §. 5. junct. l. 13. §. 1. ff. de iudic. Theoph. Gisebert. de reconv. c. 2. nisi callide quid actum probeatur, ad subieiendum eum alienæ jurisdictioni per d. l. 2. §. 5.*

In Reconventionem.

61. Tertiò litis etiam inceptæ per successionem susceptio connexitatem habet, quæ continentiam iudicii non mutandi operatur, & facit, ut instantia coepta transeat ad heredes, nec ex successoris primi litigantis foro diverso aut privilegiato ullam mutationem accipiat *l. 19. pr. l. 34. ff. de iudic.* Inde clericum in instantia & lite succedentem laico iudicis secularis forum declinare non posse traditur *arg. d. l. 19. Gail. 1. obs. 37. n. 9.*

In litis inceptæ per successionem susceptione.

62. Cumulatio denique actionum potest huc referri, quatenus si, quæ separatim petita diversos habent iudices, ea conjunctim factâ cumulatione, ubi scilicet permixta est, petantur, & ratione illius cumulationis iudicem sortiantur, cuius alias separatim jurisdictio non esset fundata. Qua ratione, si quis cum aliquo pluribus actionibus agat, quarum singularum quantitas intra jurisdictionem iudicantis sit, coaccervatio verò omnium excedat modum jurisdictionis nihilominus tamen apud eundem iudicem agi posse rescriptum est *l. 1. ff. de iurisdict.*

In cumulatione actionum.

63. Succedit altera competentia ex accidenti causa

*Altera cō-
pet ex acci-
denti caus.
est. conven-
tia & con-
sensus par-
tium qui
prorogatio
dicitur.*

sa inductiva Consensus sive conventio litigan-
tium, quā iudex efficitur competens inde, quod inter li-
gantes convenerit vel convenisse censeatur, ut aliquis juris-
dictionem habens cognoscat & iudicet, seu tanquam com-
petens iudex in causa controversa adeatur, cuius aliās ratio-
ne ipsorum vel causæ nulla jurisdictio est, vocaturq; **pro-**
rogatio jurisdictionis. Et verò, non potest quidem
privatorum consensus iudicem facere aliquem, qui nulli ju-
dicio vel tribunali præest l. 3. C. de jurisdict. in eum tamen,
qui jurisdictionem habet, extendendo quasi ac prorogando
ipsius potestatem, consentire (metus & error tam juris quam
facti excluduntur l. 15. ff. de jurisdict. l. 2. de jud.) & hac ratio-
ne competentiam in semet fundare quis bene potest l. ff. de
judic. l. 1. C. de jurisdict.

*Ea vel ex-
pressa.*

64. Fit autem conventio illa de iudice **vel verbis**
seu expresse; vel re & facto sive tacite. Verbis
fit quando quis sciens se alicujus jurisdictioni non esse sub-
jectum in eum tamen tanquam competentem iudicem, fa-
cta conventionione consentit, diciturq; **expresse jurisdi-**
ctionis prorogatio.

*Quæ sit du-
plici modo.*

65. Et fit duplici iterum modo; vel ita, ut iudex
non sit, qui erat competens, vel ut sit, qui non erat; **prius**
fit per modum renunciationis, ut cum quis se non usurum
fori præscriptione v.g. propter cingulum militiæ, aut aliam
dignitatem, promittit, quod nudo etiam pacto fieri potest
l. pen. C. de pact. **Posterius** consentiendo in extraneum a-
liquem iudicem cuius jurisdictioni aliās persona consen-
tiens supposita non est; ubi insuper requiruntur, ut aditus ju-
dex fuerit l. 18. ff. de jurisdict. Bach. ad Tr. v. i. d. 3. th. 12. lit. b

Vel tacita.

66. **Re & facto** fit prorogatio, quando quis vocatus
ad iudicis incompetens tribunal, comparet, & litem co-
ram eo contestatur, non opposita exceptione fori declina-
toriâ. Hoc ipso enim intelligitur illius iudicis audientiam
ele-

elegit, ac se subiecisse ipsius jurisdictioni l. 4. C. de iurisdic.
Aliam autem ex dilatoris, veluti feriarum, aut similem op-
ponendo non videtur in iudicem consensisse, cum aliarum
diversus finis sit Zang. d. l. num 31 Bach. d. 12, v. 1. ad Tr.
th. 10 lit. C. D. Vocatur hic modus inducenda competentia
tacita jurisdictionis prorogatio.

67. Ubi notandum, quod quantum ad modo dictos proro-
ganda jurisdictionis modos hodiernis moribus paulo aliter
se res habeat. Cum n. jurisdictiones fere patrimoniales aut
feudales esse coeperint, receptum est, ut ordinariam jurisdic-
tionem habentes, subditis, ne compareant, inhibere, causasq;
ad se avocare possint, Thom. Mich. de iurisd. th. 148. Sic nec
vassallus invito Domino expresse vel tacite in alterius juris-
dictione consentire potest, sin fecerit, nullius est praedicti
prorogatio, poteritq; Dominus eum avocare Gail. 1. obs. 40. n. 5.

68. Terciam causam competentiae ex accidenti
fundandae constituimus praeventionem; quae dupli-
ci modo se habere deprehenditur; Vel enim postquam
quis in jus vocatus est, admonitionemq; h. est citationem ac
libellum accepit, miles forte vel clericus factus, aut aliud a-
liquod privilegium nactus, alterius coepit esse tori, & jus de-
clarandi prioris iudicis quasi praeventio ei non competit, o-
mninoq; in primo foro iudicatur l. 7 ff. de iudic. l. ult. §. 1. C.
de in ius voc. Vel etiam habet quis plures unius ejusdemq; rei
causa iudices in jurisdictione concurrentes, quibusq; com-
petit iurisdictio in solidum, & ut singulis, & similiter ab u-
no eorum citatus, si ad eum pervenit citatio, dicitur praeven-
tus & praoccupatus, ita ut coram alio licet concurrentem
jurisdictionem habente comparere non necesse habeat c.
cum plures. de off. deleg. in 6. c. cum proposuisti & gloss ib. de for.
comp in 6. l. 7. cum gloss. ff. de iud. Gail. 1. obs. 74. n. 18.

69. Oportet autem hoc posteriori modo, ut jam dictum,
ut quisq; iudicium per se & in solidum de causa illa quae in con-
troversia vocatur, cognoscere possit. Nam qui communem seu
conjunctam habent jurisdictionem vel in defectum alterius q. sub
ordinatam, non possunt se invicem praevertere seu praevenire

Tertia com-
pet. ex acci-
denti cau-
sa est pra-
eventio.

Legitimè etiam factam citationem oportet h.c. validè, & ita ut ad notitiam citati debitè pervenerit *c. proposuisti extr. de for. comp. Clem. fin. ut lit. pend. Steph. 1. de iurid. 10. n. 19. & seqq.* Quo facto per talem citationem solam inducitur præventio *Marant. disp. 6. n. 20. Gail. 1. obs. 29. n. 5.*

70. Cujusmodi præventioni num locus sit, citatione ex *l. diffamari C. de ingen. man. facta* quæritur, ita ut citatus diffamans quasi præventus non possit postea causam principalem coram iudice cum citante concurrentem jurisdictionem habente, instituere? Negativam pleriq; cum *Gail. 1. observ. 11.* amplexantur, quod iudicium diffamatorium ut vocant, & actionis sive causæ principalis, sint separata. Tentari tamen possit, concurrentiâ jurisdictionis in iudicibus diffamati præsupposita, quandoquidem diffamato permissum diffamantem ad suum iudicem pertrahere, citatione semel ab uno iudicum concurrentium factâ, alterius jurisdictionem quoad actionem principalem etiam esse præoccupatam, cum non ita separata planè judicia sint, sed alterum potius præparatorium alterius, & non immeritò censeatur per præfixionem seu dationem termini, quæ est actus iudiciarius *Marant. p. 6. de instr. prod. n. 43.* jurisdictionem quoad actionem illam esse fundatam, ne actus fiat elusorius *Bach. ad Tr. v. 2. d. 26. th. 4. lib. d.*

De Competentia ex iure singulari

Contingit vel ratione personarum.

Ob dignit. & præeminentiam earum.

71. Tantum de competentia ex iure communi; sequitur quomodo iure singulari vel ex privilegio cōpetens iudex fiat. Contingit hoc duplici ferè modo, nimirum vel ratione personæ, vel ratione causæ.

Ratione personæ contingit, quando ob dignitatem, præeminentiam & favorem vel similem alium personæ respectu eo in loco forum quis sortitur, ubi alias iure communi non habebat, vel contra non accipit, ubi aliàs debebat.

72. Ob dignitatem seu præeminentiam, accidit hoc in illustribus, veluti patriciatus, consulari dignitate aut præfecturæ Urbicariæ administratione conspicuis & similibus, qui solum olim Imperatorem ejusve delegatum

in criminalibus iudicem habebant *l. ult. pr. C. ub. sen vel Clarif.*

73. Ex hodierno jure & constitutionibus Imperij pertinet
huc, quod Principes & alij immediatè Imperio subjecti privile- *Ubi de Aus-*
gia habent primarum instantiarum, quæ **Austregæ** vocantur, à *regæ.*
Germanico vocabulo *Ausfragen*/daß die dem Reich ohne mittel
unterworfen/ihre zusammen habende Bäncke und Irrungen der-
gestalt gegen einander ausfragen. Et sunt ejusmodi Austregæ vel *Quæ vel*
arbitrarie & particulares, gensilfürte *peculiare*
Ausfrage/quibus uti *Vel communes*
possunt qui iisdem gaudent. *O. C. p. 2. t. 2. pr.* **Vel communes**, *nes.*
quæ pro diversorum Statuum & immediatorum dignitate & con-
ditione diversimodè se habent.

74. Vel enim Electores, Principes & Principali dignitate
præfulgentes, Ecclesiastici & seculares, inter se litigant, & con-
veniunt se invicem prout ordinatū *p. 2. t. 2. O. C.* Vel ipsis cum Præ-
lato, Comite, Barone, Nobili immediato, quem cōvenire volunt,
lis est, & duabus vijs sortiuntur iudicem ut traditum *O. C. d. l. t. 3.*

75. Quod si Electores, Principes & Principalem dignitatem
habentes à Prælato, Comite, Barone, Nobili immediato, vel etiam
Civitate Imperiali conveniendi sint, habent iudicem juxta unum
octo modorum ab actore electorum *& t. 4 p. 2. O. C.* expressorum.
Quam etiam retinent, quando à mediatè subjectis Imperio & pri-
vatis cōveniuntur, proprijsq; adeo subditis *d. t. 4. §. fin.* nisi aliud
quoad hos sit consuetudine introductum *Myns. obs. 1 n. 2.* Vel ni-
si cum subditis suis & officialibus ipsi fortè conveniendi sint quo
casu propter continentiam causæ in Camera debent conveniri
Deputat. Abscheid zu Speyer anno 1600 §. gleicher massen.

76. Inter se invicem litigantes Prælati, Comites, Barones, No-
biles immediatū duas etiam Austregarum vias habent *O. C. d. l. t. 5*
Quibus tamen non utuntur respectu Civitatum etiam immédia-
tarum *Frider. d. tr. l. 1 c. 13. n. 3.* aliorum item mediatorum, civium,
rusticorum, nobilium *Myns. 1. obs. 89.* etiam subditorum, in eoq;
diverso ab Electoribus & Principib; jure utuntur *Frid. d. l. Gail. 1.*
obs. 1. n. 17.

77. Civitates Imperiales, licet Status Imperij sint, hoc *Civitates*
tamen Austregarum jus non habent, sed Camera iudex ordina- *Imp. an ha-*
rius in prima instātia est, sive ab immediatis sive mediatis conve- *beant jus*
niantur; Nisi ex privilegio vel longissimi temporis præscriptio- *Austrega-*
rum.

D

ne

ne singulares in primâ instantiâ iudices habeant, ut sunt Argenti-
na, Norimbergæ, Ratisbona, Eshinga, Wormatia & alia *Gail. l. obs.*
n. 10. Quæ tamen talibus instantiis non tam ex lege Imperij uti
Principes & reliqui, quorum proinde causas Imp. nec ad aulam
suam mit vorbeygehung der Aussträge in prima instantia trahere
potest, *Reinck. de R. S. & E. l. i. cl. 2. c. 16. n. 9.* quàm in vim peculiaris
privilegii utuntur, à quo semper Cæsarea majestas. tanquam con-
cedens, excepta censetur, & propterea contra Cæsaream commis-
sionem frustra à Civitate Wormatiensi Anno 16 8. exceptionem
Austregarum oppositam refert *Reinck. d. l. n. 14.*

78. Ipse Imperator quamvis de jure communi neminē agno-
scat iudicē, sibi; ipsi in propria causa jus dicere possit *§. fin. inst.*
de vulg. & pup. subst. moribus tamen Imperij, & ex Aurea Bulla t.
5. super causis, pro quibus impetitus fuerit, coram Electore Palat.
no respondere tenetur, sic ut in ipsa Imperiali curia iudicium in-
stituatur & Imp. tanquam Imp. conveniatur. Nam ut Princeps
conventus, eodem cum cæteris Principib. in sortiendo foro jure
utitur *Reinck. d. l. cl. 4. c. 5. n. 3.*

79. Favore ac contemplatione studij ac profes-
sionis religiosæ personis Ecclesiasticis proprium tum in civi-
libus, tum criminalibus forum attributum est *auth. caus. & seq. C.*
de Episc. & Cler. illudq; Constitutionibus etiam Civilibus in tan-
tum privilegiis auctum, ut sub gravib; pœnis ullam personam
Ecclesiasticam, & in civili & in criminali quæstione ad iudicium
seculare trahere interdictum fuerit *auth. statuimus C. d. r. & nec vo-*
lentes, imò nec jurantes Clerici in iudicem laicum validè con-
sentire possint c. 12. & 18 extr. de for. comp. ob rationem ex l. 38.
ff. de pact. desumptam, quam tamen fucum potius, quam veram
rationem esse *Cujac. ad d. c. asserere non dubitat.* Hinc ferè con-
traria juri Canonico consuetudine observari desijt; Et in reali-
bus maximè non obtinet, ubi non tã persona quam res ipsa in ju-
diciū vocatur *arg. l. 7. ff. de publ. & vectig. Gail. l. obs. 7. n. 3. Myns.*
l. ob. 2. In terris autem Augustanæ Confessioni addictis, ubi per
translationem Passaviensem suspensa Catholicorum jurisdictio
est, & causæ Ecclesiasticæ in Consistorijs, ut vocant, expediuntur,
ita ferè observatur, ut si personæ Ecclesiasticæ ratione officij, do-
ctrinæ, vitæ, & bonorum Ecclesiasticorum conveniantur; actio
coram

Imperator
ubi consue-
niendus

Ob alium
personarū
favorem &
respectum
ubi
De foro
personarū
Ecclesiasti-
carum.

coram Consistorialibus instituantur; sin ratione proprii patrimonij contractus, delicti vel q. in jus vocentur, seculare subeant iudicium *Vid. Reinck. d. l. lib. 3. cl. 1. c. 10. n. 11. 12.*

80. Speciali iudicij favore, quo Fridericus I. Imp. dignos iudicavit eos, quorum scientia totus mundus illustratur; Professoribus & liberalium artium Studiosis *in auth. habita. C. ne fil. pro patr.* peculiares iudices assignati, ita ut si litem eis quispiam super aliquo negotio movere voluerit, vel coram Domino seu Magistro ipsorum, vel loci Episcopo id facere teneatur, optione Scholaribus data eligendi iudicis ex duobus illis, qui Constitutione illa nominantur. Cui tamen electioni hodiernis moribus non ita locus, ubi per electionem Re&oris ab eligendi jure recessum, salvis juribus secundæ instantiæ & Cancellariatus, si quid usu & patronorum voluntate circa hæc definitum reperitur *Lindem. disp. de Acad. th. no.*

81. Et hoc fori privilegio gaudent omnium Facultatum Professores & Doctores, ac Studiosi, maximè pro hodiernis moribus & locorum statutis matriculæ inserti; etiam in patria commorantes *Steph. 3. de iurisd. c. 5. n. 34. & seq.* item ministri, qui Academiis & Academicis in quotidiano usu non commodè desunt, quoad cum ijs manent, aliq; personæ ad Academicos pertinentes, ut conjuges liberi, viduæ, quoad non specialiter alterius iudicis jurisdictioni subiectam conditionem sortiuntur *per d. auth. & l. 3. C. de privil. Schol. 2. C. de Episc. & Cler. Cothm. respons. Acad. 15.*

82. In criminalibus nūm idem obtineat, multifariam & acerrimè disputari notum est. Affirmantium partes tum ipsa rei Veritas, quæ absurdum esse dicitur, ut in ejus salutem vel existimationem valeat quisquam sententiam proferre, de cujus nulla re pecuniaria cognoscere potest *l. ult. C. de agentib. in reb.* tum exempla tuentur, quæ testantur, plures Academias jus statuendi in criminalibus usurpare. ipsaq; adeò consuetudo, optimæ ill. interpres, *in d. auth.* verba negotium, his, de criminalibus etiam causis in pluribus locis explicat *Bach. ad Tr. vol. 1. d. 3. th. 4. lit. g. Cothm. resp. Acad. 1. Steph. d. l. c. 12. n. 16 & seqq.* Planè ex hodierno usu & observantia in genere magis verum est illud, quod ex *Petr. Greg. Tholos. Steph. d. l. n. 80.* refert jurisdictiones Academicarum hodiè regi, prout usus, & voluntas eorum, qui Academias fundarunt, definivit,

D 2

*De foro
Scholasticorum.*

*Qui gaudent hoc
foro.*

2.

83. Por-

*De foro mi-
litū arma-
torum.*

83. Porro militares viri singulari jure coram Magisteriâ po-
testate etiam in Civilibus conveniebantur l. 6. C. de jurisd. cum
de jure Pandect ubi merebant, domicilia habere viderentur l. 23
§. ff. ad municip. Zang. d. l. n. 122. si quid autem deliquissent, re-
mittebantur ad eum, sub quo militabant l. 9. ff. de custod. reor.
præterquam si quid gravius admisissent l. 3. pr. ff. de re milit. Quâ
ratione etiam hodiè si crimen militare sit, Magistratus loci a-
nimadversionem comperere volunt, quam tamen in omni cri-
mine sibi belli Duces ferè vindicant Thom. Mich. de jurisd. th. 94

*Emilitari; si non militare
et enorme; Magistratus*

*De foro mi-
litat. in pa-
latio Prin-
cipis.*

84. Nec dissimili jure privilegia fori militantibus in sacro,
collegio id est Principis palatio, & similibus tributæ, qui coram
Magistro officiorum & in civilibus & in criminalibus negotiis lite
pullandi fuerūt l. 4. C. de silētiar l. 3. C. de Castrensiar. In causis a.
functionum publicarum, nec non criminalibus congruam etiâ
Provincias moderantium jurisdictionem voluerunt servari, ne
sub prætextu privilegij concessi vel flagitiorum cresceret autori-
tas vel publica utilitas vacillaret l. 2. C. de privil. Schol. l. un. C. in
quib. caus. mil. for. præser.

*De foro mi-
serabilium
personarum*

85. Ratione miserationis pupillis, viduis, etiam divi-
tibus pro ratione circumstātiarum arg. c. 15. ext. de for. comp. & aliis
fortinæ injuriâ miserabilibus personis, arbitrio judicis determi-
nandis, quibus connumerari possunt incarcerati pro ratione in-
carcerationis, item foeminae coelibem vitam agentes arg. l. 242. §.
3. de V. S. hoc privilegij tributum est, ut à foro suo, & ad Principis
aulam evocari non possint; quod tamen alijs provincialibus
postea communicatum Nov. 17. c. 3. Nov. 86. c. 3. ipsis autem, si ve-
lint, alij extra forum suum in curia Principis respondere cogan-
tur l. un. C. quand. Imp. int. vid. Sed hoc in Camera non observa-
ri norat Gail l. obs. r. n. 40. cum hodiè ipsimet Principes ac Status
Imperij tanquam Domini provinciarum, talibus personis jus di-
cant adeoq; extra casum protractæ vel denegatæ justiciæ Came-
ræ jurisdictionem non fundari.

*Vel ratione
causarum
quæ*

*Vel politica
& seculares
Ite sunt
Causæ seu
dor. regal.
immedia-
torum.*

86. Causæ jure singulari forum seu judicem sortientes
varia quoq; sunt & partim politicæ, partim Ecclesiasticæ. In po-
liticis primus locus meritò assignatur ijs, quarum cognitio spe-
cialiter Imperatori reservata est, ut cum de Ducatibus seu
disq; Imperij immediatis ac regalem dignitatem an-
nexam

nexam habentibus in petitorio iudicio definitivè pronun-
ciandum est Wenn sic einem Theil gänzlich vnnnd endlich sollen
abgesprochen werden/ Ubi remotâ tam parium curiæ, quam ipsi
Camera Imperialis cognitione, solus Imperator (adhibito tamen
pro more ferè, ut quod gloriosum ac salutare *arg. l. 8. C. de legib.*
Electorum ac Procerum consilio) aut in ejus absentia Rom Rex,
intra Imperij terminos iudicat *Ordnung des Regim. de anno 1511*
S ob auch *O.C. p. 2 t. 7. Reink. d. l. lib. 1. cl. 4. c. 19. D. Arum. disc. 3.*
ad A. B. th. 41.

87. Dico in immediatis feudis hoc procedere, cum si per sub-
infeudationem v.g. Comitatus, Baronatus ab inferiore habe-
tur, illi tanquam proximiori iudici debeaturn cognitio *Vultei. 2.*
f. 2. n. 11. Et in regalibus. Nam in alijs, quamvis immediatis, con-
currentia est Cameræ cum Imperatore, ita ut præventiõni sit lo-
cus *Gail. 1. obs. 19. n. 3.*

88. Præterea petitorio iudicio debet agi; secus est si possessio-
rio *fac. verb. gänzlich d. t. 7. O.C. Reink. d. l. n. 50. & seqq.* Siq; de
momentanea possessione istiusmodi feudorum cõtentio oriaur
etiam in Camera procedi potest iuxta ac definitum in consti-
tutione de *litig. poss. O.C. p. 2. t. 21. Vultei. 2. f. 2. n. 46.* idq; stylo Ca-
meræ Imp. approbatum refert *Stuck. d. l. th. 575.*

89. Obtinet autem, tam cum de parte Ducatus aut Comi-
tatus aliquota, veluti mediâ, tertiâ, annexam tamen regalem di-
gnitatẽ habente, quàm cum de toto lis est, Imperatorisq; soli
decisio manet *Reink. d. l. n. 98. & seqq.* Cujus consequenter etiam
est cognitio, cum de capite & vita Principis Imperij agitur *arg. l.*
4. ff. de senat. & inde si de proscriptiõne Principis in Camera
quæstio incidat, ad banni declarationem sine approbatione Cæ-
saris perveniri non posse notat Heig. 1. q. ill. 9. n. 42.

90. Deinde pertinet huc, quod Imp. uti interpretes est privi-
legiorum ita de iisdem cognoscit etiam & iudicat *l. 43. ff. de*
vulg. & pup. subst. l. 191. de R. J. quando videlicet de substantia pri-
vilegij quæstio est, ejusq; validitate aut invaliditate. Quæ si in du-
bium non vocentur, sed potius ea, quæ jus alterius concernunt,
cognitio etiam iudici competit ordinario *Gail. 1. obs. 1. n. 7. 13.*

91. Eodemq; referendum, quod causæ sessionum & præ-
cedentiæ in aula Imperiali dijudicantur, nisi ex conventionẽ

*Causæ pri-
vilegiorum.*

*Causæ sess.
& præce-
dentiæ.*

peculiares habeant iudices *R. A. zu Speyer de anno 1570. §. damit nun R. A. zu Augsp. de anno 1576. §. wenn dann/ ut & quod causa teloniorum cum Electoribus controversa Imperatoriae dijudicationi in Capital. Ferdinandi II. moderni Imp. art. 21. reservantur.*

Telonior. cum Elect. controversa Cause Camerae jurisdictionem in prim. inst. fundantes. 92. Post memoratas causas sunt quaedam, quae jurisdictionem Camerae in prima instantia fundant; uti fiscales O. C. p. 2. t. 20. (quae & olim ad Rationalis sive Procuratoris Caesaris jurisdictionem pertinebant l. §. C. ab caus. fisci.) fracta pacis publica O. C. p. 2. t. 9 & si agatur super constitutione religionis R. A. zu Augsp. de anno 1555. §. Wir befehlen/ litig. oia possessionis O. C. d. l. t. 21. pignorationis t. 22. arresti *R. A. zu Speyer de anno 1570. §. Wenn auch die Arresten / & similes, in quibus inter Caesarem, & Cameraam ex communiori sententia praeventio- ni est locus, cum jurisdictio Caesaris & Camerae Imperialis quoad iustitiae administrationem, iis, quae specialiter reservata sunt, exceptis, concurrens sit, Paurmeist. de iurisdic. l. 2. c. 5. Pendentes autem & coeptas avocare Imp. non potest O. C. p. 2. t. 35.*

Cause feudales. 93. Feudalium causarum iudices peculiare ex jure feudali sunt Dominus feudi & pares Curiae. Dominus feudi iudex est, quando inter vassallos de feudo principaliter est contentio, & constat eos ejusdem Domini vassallos esse 2. f. 55. §. ult. sive sint Clerici, sive laici c. 6. extr. de for. comp. sive aliter privilegiati, ut Phœbei milites, viduae, pupilli & aliae personae miserabiles Gothof. Anton. disp. feud. 1. §. 1. lit. d. §. 2. lit. a. Quibus itaq; casibus causa feudale qualitatem amittit (quod referunt etiam meram possessorij quaestionem Vultei 2. f. 2. n. 43.) aut litigantes ejusdem Domini vassallos esse necdum indubitato constat, Ordinarii loci cognitio- ni erit locus Vultei. d. l. n. 14. & seqq. Myns. 1. obs. 99. Vel etiam, quando id sine detrimento jurisdictionis jurisve dominici fieri potest, arbitratorum decisioni negotium committi poterit Vultei. d. l. n. 4.

94. Pares curiae, sive iudicium parium, vulgo die Mann- gerichte dictum, iudicat, si inter Dominum & vassallum ratione feudi lis oriatur 2. f. 16. & 39. §. 1. & 55. §. fin. nihilq; refert, pares ejusdem gradus & conditionis sint, cujus litigantes, an tenuioris; Dominusve superiorem, an non, recognoscat Myns. 4. obs. 39. adeo ut si inter Imperatorem & vassallum ipse lis de feudo incidat Pa-

Parium curiæ maneat cognitio nihil impediēte textū *A. B. t. 5.* qui de alledialibus exaudiendus *Limn. de jur. pub. lib. 3. c. 9. n. 49.* Quod si verò ut suspecti, arguantur pares ex rationabili aliqua causa, vel ipsi in testimonium producendi, vel alios in eadem curia pares Dominus non habeat *2. f. 16.* cæterisq; à *Myns. 6. obs. 19. & 5. obs. 75.* relatis casibus, ad superiorem loci & ordinarium similiter recurrendum est, ab eoq; causa examinanda & finiēda.

95. Ecclesiastica & spirituales causæ dijudicantur in iudicijs Ecclesiasticis *c. 1. 2. extr. de jud. in den Geistlichen/ Consistorial/ official, oder Kirchengerichten/* ut sunt causæ matrimoniales, decimarum, Electionum, postulationum, beneficiorum Ecclesiasticorum iurisq; patronatus ijs annexi, & similes; in quibus si quæstio aliqua juris incidat v.g. si de vinculo, jure & viribus matrimonij quærat, ob es eine Ehe sey/seyn könne oder nicht/ decisio iudicis Ecclesiastici est *Reink. d. l. lib. 3. cl. 1. c. 10. n. 11.* cuius jurisdictio cum seculari non debet cōfundi *d. c. 2. & 3. ext. de jud. O. C. p. 2. t. 1.* nec promiscuis actib9 rerum officia turbari *l. 3. C. de test.* Facti verò quæstione, & possessorij meram facti quæstionem habentis, nec justificationem per ritulum principaliter faciendam requirentis, coram iudice etiam seculari rectè disceptantur, cum quæstio facti meriq; possessorij nihil spiri- ualitati habeat *Gail. 1. obs. 38. n. 2. 3.* indeq; si contingat controversi, utrum matrimonium inter Titium & Sejam fuerit contractum, aut ad possessionem matrimonij redintegrandam possessorio aliquo remedio agatur, iudex secularis rectè pronunciat *Thom. Mich. de juris. d. th. 42.* Ad cuius etiam dijudicationem decimarum, iurisq; patronatus causas, facti possessorijq; meri quæstionem cōinentes, pertinere tradit *Gail. 1. obs. 38. Th. Mich. d. th. 41.* Quin hodie decimarum causas non minus quàm quarumlibet servitutum in iudicijs secularibus multis locis tractari refert *Rittersh. ad Nov. p. 9. c. 3. n. 17.*

96. Circa iuramenti quæstionem notandum, quod licet Canonistæ eam, tanquam articulum Spiritualem, simpliciter ad forum Ecclesiasticum referre velint, verius tamen sit iudicis secularis jurisdictionem esse fundatam, quoties de relaxatione iuramenti quoad effectus agendi civilesq; alias causas agitur. Quod & iuri communi consentaneum est, quo iuramenti gratiam principes fecisse leguntur *l. fin. ff. ad municip.* indeq; relaxatio iuramenti quoad effectum agendi in Camera peti potest *O. C. p. 2. t. 24. Gail. 1. obs. 25. Reink. d. l. n. 22. & seqq.*

Vel Ecclesiastica & Spirituales.

97. Atq;

Except. in-
competen-
tia.

De compet.
quis cogno-
scat.

Pena ad
non suum
iudicem
vocantis.

97. Atq; tot ferè modis jurisdictionem iudicis fundari forumq; controversis in rebus constitui traditum est. Appellatur inde competens forum ac tribunal *l. C. de jurisd. & for. comp. l. 35. §. 2. ff. de procur. ipse*; iudex suus, quasi illi rei aut personæ proprius, vocatur *l. 6. C. d. t. l. 49. pr. ff. de iudic.* Ad aliud itaq; forum & iudicem non ita competentem si negotium delatum fuerit causa in examen veritum dicitur devocata *l. 5. C. d. t.* poteritq; exceptio incompetentiæ seu declinatoria fori objici, fori etiam præscriptio appellata *l. ult. C. de except.* Quæ quidem primo statim loco & in exordio litis opponenda est *l. pen. & ult. C. d. t.* cum ante omnia de competentia iudicis constare sit necessum, adeo ut nec nullitas quæ hac in parte committitur, sub dispositione nullitatem rejiciente contineatur; nec tres conformes sententiæ exceptionem incompetentiæ opponi prohibeant *Myns, 6. obs. 4. Gail. 1. obs. 42. n. 12* Et licet dilatoriæ exceptiones in possessorio momentaneo vix admittantur, huic tamen fori declinatoriæ locus *Stuck. disp. de possess. moment. th 143.*

98. De competentia autem ipsemet iudex ad quem quis vocatus est, cognoscit *l. 2. §. 6. ff. de iudic. sive ordinarius sit, sive delegatus Gail. 1. obs. 34. n. 3.* debetq; coram eo citatus in dubio comparere *d. l. 2. l. 5. de iudic.* Quin, si habita legitima cognitione iudex ille se incompetentem pronunciârit, partem victam in expensas condemnare potest *c. 11. §. cum verò de rescript. in 6. Clem. 1. de rescript. Gail d. l.*

99. Ad non suum verò qui aliquem pertraxerit iudicem, si est actor punitur amissione causæ, si reus pro cōdemnato habetur *l. 5. §. 1. C. de jurisd.* Utiq; si invitum traxerit & perseveranter ac præfractè doloq; malo, prætereaq; eum effectu h. e. ita ut alter comparuerit. Ex simplici enim vocatione non ita videtur puniendus vocans *arg. l. 11. ff. de in jus voc. Sichard. ad d. l. 5.*

100. Confessio deniq; quæ fit coram iudice incompetente non habetur pro iudiciali *c. 4. extr. de iud.* nec probatio ita facta vires suas obtinet. Et in genere, ubi quis jus dixerit, inter quos jurisdictionem non habet pro nullo hoc habetur *l. 1. §. 1. ff. quod quisq; iur. nemi-* nemq; sententia à non suo iudice dicta constringit *l. ult. C. si à non comp. iud.* Tantum pro ratione instituti de com-
petentia iudicis.

SOLIDEO GLORIA.

Parium curiæ maneat cognitio nihil impedit
de alledialibus exaudiendus *Limn de jur. pub.* l.
verò ut suspecti, arguantur pares ex rationabi
in testimonium producendi, vel alios in eaden
non habeat 2. f. 16. ceterisq; à *Myns 6. obs 19.* &
bus, ad superiorem loci & ordinarium similite
eoq; causa examinanda & finienda.

95. Ecclesiastica & spirituales c
judicij; Ecclesiasticis *c. 1. 2. extr. de jud* in den Ge
official, oder Kirchengerichten/ ut sunt causæ
marum, Electionum, postulationum, beneficio
jurisq; patronatus ijs annexi, & similes; in quib
juris incidat v.g. si de vinculo, jure & viribus
ob es eine Ehe sey/ seyn könne oder nicht/ decis
est *Reink. d. l. lib. 3. cl. 1. c. 10. n. 11.* cuius jurisdi
debet cōfundi *d. c. 2. & 3. ext. de jud. O. C. p. 2. t. 1.*
rerum officia turbari l. 3. *C. de test.* Facti verò
forij meram facti quæstionem habentis, nec
tulum principaliter faciendam requirentis, co
culari rectè disceptantur, cum quæstio facti m
spiritualitatis habeat *Gail. 1. obs 38. n. 2. 3.* indeq;
verti, utrum matrimonium inter Titium & Seja
aut ad possessionem matrimonii redintegrand
remedio agatur, iudex secularis rectè pronunc
rifa. th. 42. Ad cuius etiam dijudicationem de
tronatus causas, facti possessorijq; meri quæsti
tinere tradit *Gail. 1. obs 38. Th Mich. d. th. 41.*
rum causas non minus quàm quarumlibet serv
cularibus multis locis tractari refert *Rittersh. d.*

96. Circa juramenti quæstionem notand
nistæ eam, tanquam articulum Spiritualem, &
Ecclesiasticum referre velint, verius tamen sit
ditionem esse fundatam, quociens de relaxatio
effectus agendi civilesq; alias causas agitur. Q
ni consentaneum est, quo iuramenti gratiam pr
tur l. fin. ff. *ad municip.* indeq; relaxatio iuramen
gendi in Camera peti potest *O. C. p. 2. t. 24. Gail.*
32. & seqq.

qui
Quod si
vel ipsi
omir.9
is casu
est, ab

Vel Eccle-
siastica &
Spiritua-
les.

tur in
storial/
, deci-
corum
aliqua
eratur,
siastici
ri non
actib9
posse
pertu
am se
ij nihil
ontro-
actum,
aliquo
de ju-
q; pa-
er, per-
cima-
iis se-
17.
Cano-
forum
s juris-
quoad
mimu-
legun-
tum a-
d. l. n.
Atq;

